

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK egylőre minden hó közepén.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, Földmív. minisztérium (V., Országház-tér II. sz., II. em.).
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vesz fel.

TARTALOM: Halasvizek trágyázása. *Répássy Miklós.* — Újabb adatok a Zagyva felső folyásában élő halak ismeretéhez. *Dr. Unger Emil.* — A gémfélék és a halászat. (Folytatás.) *Simonffy Gyula.* — Régebbi jogesetek. (Folytatás.) — Vegyések. — Hivatalos árjegyzés. — Szerkesztői üzenetek — Hirdetések.

Halasvizek trágyázása.

A belterjes halgazdaságok üzemében a leginkább előtérben álló kérdések egyike az, hogy trágyázással miképp lehetne a halasvizek hozamát növelni?

A kérdés egészen magától értetődően vetődött fel ama fejlődés folyamán, a melyet a halászat az újabb időben a természettudományos irányítás segítségével elért.

A mint nyilvánvalóvá lett, hogy a halasvízben teljesen hasonló anyagcsere-folyamatok mennek végbe, mint a szárazföldön a mezőgazdasági művelésnél, igen természetes, hogy az a kérdés is felmerült: nem lehetne-e ezeket a folyamatokat trágyával és pedig akár természetes, akár műtrágyával épp úgy a vízben is kedvezőbbé tenni, mint ahogy azt a szárazföldön a mezőgazdaságban minden kétséget kizárólag már sikerült elérni.

A munka a vízben azonban sokkal nehezebb, mint a szárazföldön, már csak azért is, mert a folyamatokat maga az a közeg, a melyben végbemennek, a víz, hogy úgy fejezzük ki, mintegy elrejtje előlünk s így a vizsgálódások mindenestre jóval nehezebbek, mint a szárazföldön.

A tótrágyázásokról már e lapok hasábjain is többször tájékoztattuk olvasóinkat. (L. „Halászat” 1914. évi 7—8. számában *Répássy M.* és *Unger Emil dr.*: Műtrágyázási kísérletek Magyarországon. 1916. évi 9. számában *Répássy M.*: A tótrágyázás mai állása. 1917. évi 18. számában *Rm.*: Többtermelés a tógazdaságokban.)

Ezekből a tájékoztatásokból látható, hogy a haladás csak lépésről-lépésre történik.

Most, legújabbán, a foszforral való trágyázás áll előtérben. *Dr. Fischer H.* müncheni egyetemi magántanár a *Fischerei Zeitung* ez évi 11. számában közölt tanulmányában (Über die gegenwärtigen Aussichten der

Teichmelioration) nagyon ajánlja, az eddigi tapasztalatok alapján, a víz foszforsavtartalmának növelését műtrágyázással. Szerinte a talaj termékenysége, tehát a tó talajának s így magának a tónak termékenysége is attól függ, mennyire képes az fehérjét produkálni. A fehérje tudvalevőleg a talajban és vízben élő apró szervezetek, mikroorganizmusok munkájának terméke; nagyon értékesek ezek az apró szervezetek akkor, ha a munkájukhoz szükséges nitrogént a levegőből tudják megszerezni, a hol az tudvalevőleg ugyancsak bőségesen van jelen (a levegő 80% nitrogént tartalmaz) s azt használják fel a fehérje „gyártásához”. De a fehérje-tartalmú anyagok készítéséhez feltétlenül szükség van foszforsavra; csak hogy a foszforsav a legjobb talajokban is nagyon le van kötve a vashoz és alumíniumhoz, épp azért a legtöbb esetben igen jelentékenyen elősegíthetjük amaz apró szervezetek jótékony működését, ha mesterségesen, műtrágyázással viszünk a vízbe foszforsavat.

Ez az okoskodás, természetesen, azon a feltevésen alapszik, hogy a trágyázandó vízben csakugyan a foszfor a legkevesebb azok közül az anyagok közül, a melyek a haltáplálékot előállító anyagcseréhez feltétlenül szükségesek. Itt is érvényesül a minimum közsímet törvénye, vagyis, hogy a termés mennyisége mindig az annak előállításához szükséges anyagok közül a legcsekélyebb mennyiségben rendelkezésre álló szerint igazodik. Hiába van akkor a többiből akármennyi, az legfeljebb kárbavész, de a termés nem lesz nagyobb.

A foszforsavas trágyázásnak tehát csak ott s csak akkor van értelme, ha a talajban, vízben csakugyan kevés van belőle a többi szükséges termőanyagokhoz képest.

A foszfortrágyázásra vonatkozó legutolsó, vagyis az 1919. évi wielenbachi Hofer-intézetben végzett kísérletek adatait *Dr. Demoll* tanár közli (Allgemeine

Fischerei Zeitung. 1920. Nr. 13.) s az ottani megállapítások szerint a foszforral való trágyázás kihat a következő évre is, vagyis, ha a következő évben nem is trágyázzák a tavat, hozama épp olyan marad, mint az előző évben, a mikor foszfortrágyát kapott. Megállapították azonban azt is, hogy egy bizonyos mértéken túl adni foszfort a vízbe, teljesen céltalan dolog, mert a legnagyobb eredményt hektáronként körülbelül 50—100 kg. foszfortrágyával érték el; a hozam akkor sem növekedett, ha 600 kg.-ig fokozták is az adagokat. A legkedvezőbb a foszfortrágya hatása jó időjárásnál és rossz talajú tavaknál.

A kísérleteket azonban Wielenbachban tovább folytatják, de az már is körülbelül biztosan megállapítható, hogy megfelelő módon alkalmazott foszfortrágyázással a tavak hozama a tó talajától nagymértékben függetlenné tehető.

Mégis *Schiemenz Pál*, a németek nagynevű halbiológusa, egyik nem régen tartott előadásában (Über Behandlung der Teiche. Fischerei Zeitung. 1920. Nr. 15.) jól mondja: „Úgy látszik tehát nekem, hogy még mértéktelnyen messzebbben vagyunk attól az állapottól, hogy kényelmes recezetteket kapjunk tavaink trágyázására.”

Körülbelül ez a felfogás tükröződik vissza a német XXVI. Halásztanács ülésén elhangzottakból is (Berlin, 1920. augusztus 21. L. Allgemeine Fischerei Zeitung. 1920. Nr. 3.), nevezetesen, a mikor kiemelték a zöldtrágyázás előnyét a műtrágyázás felett. A zöldtrágyázással — a mikor a tófenéket valamiféle pillangós növénynyel vetjük be s aztán a kikelt zöld növényzetre duzzasztják rá lassanként a vizet — lassú, minden trágyafelesleget kizáró, hosszabb időre ható trágyázást érünk el; a mivel szemben a műtrágyának kis időszakokban, kis mennyiségekben való megfelelő elosztása, különösen terjedelmesebb tógazdaságokban, sok munkást igényel.

Schiemenz különben egy előbbeni tanulmányában közölte e tárgyra vonatkozó felfogását (Über Düngung unserer Fischgewässer. Korrespondenzblatt für Fischzüchter. 1918. Nr. 24.); hasznos szolgálatot vélünk teljesíteni, ha azokat a műtrágyázás iránt érdeklődő tógazdáinkkal is megismertetjük.

Schiemenz mindenekelőtt különös elégtétellel állapítja meg, hogy a tótrágyázás terén végre annak a belátására jutottak, hogy trágyázni nem kizárólag a vízzel borított talajt kell, hanem *magát a vizet*. Reméli, hogy a tógazdaságok — trágyázásról egyelőre csak azoknál van még szó —, példaképp fognak szolgálni a természetes vizek halászatánál is, a hol még nem nagyon tudnak megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy *a vizet nemcsak kihasználni, hanem javítani, művelni, termőbbé tenni lehet is, de kell is*.

A tógazdaságoknál is lassanként fejlődött ki a trágyázás mai rendszere. Kezdetben a tó talaját, fenekét művelték, trágyázták, úgy vélekedve, hogy abból a víz a hasznos anyagokat kilúgozza s maga a víz így termékenyül meg. Sőt még ma is igen nagy jelentőséget tulajdonítanak a tófenék talajának; aszerint osztályozzák a halastavakat. *Schiemenz* a leghatározottabban ellentmond ennek a felfogásnak. Szerinte a tófenék talajának mindenestre van jelentősége a tavak jósága tekintetében, de csak bizonyos korlátolt mértékben. A mi a víz termékenyítését illeti, a talaj csak az első két évben jöhet figyelembe; a víz akkor is legfeljebb 5 czm. mélységig lúgozza ki. A következő években a talajból ugyan édeskeveset kap.

Ezzel a felfogással szemben azt lehetne felhozni, hogy a gyakorlati tapasztalatok mégis csak azt igazolják, hogy a jó talajon létesített tavak állandóan jók, a silányabb talajon épültek pedig mindig gyengébb hozamúak. Hát ez csakugyan igaz, de ez nem a tófenéknek tulajdonítandó, hanem a tavat körülvevő *vízgyűjtő terület minőségének*. Ha ez a terület jó, akkor az arról lefutó s a tavat tápláló vizek is jók, mert lefolyásuk közben telítődnek hasznos anyagokkal. A megtevésztést, persze, az okozza, hogy a vízgyűjtő talaja rendszerint egyező a tófenék talajával; ha ez jó, akkor amaz is jó s azért jó a tó is.

Hogy a vízfenék a hozamra nem lehet túlságos hatással, legjobban a természetes vizek mutatják. Ott a tófenék minden időben ugyanaz, de a víz haltermőképessége nagyon is változó.

Ha a víz életét megfigyeljük, azt tapasztaljuk, hogy úgy a növényzet, mint az állatvilág jelentős változásokat szenved, a mit nem lehetne megmagyarázni, ha azt kellene feltennünk, hogy a változatlan talaj szolgáltatja életfeltételeiket. Különösen a rövidéletű alsórendű szervezeteknél, a melyek a vízben lebegő planktont alkotják, feltűnő ez a dolog. Egyes fajták némely esztendőben roppant tömegekben jelennek meg; máskor meg csaknem teljesen hiányzanak. A *vízvirágzás* se minden esztendőben ismétlődik, de semmiesetre sem egyenlő mértékben megy végbe. Aztán nagy különbség van a kora nyári és a nyárutói plankton között is. Egyes szervezetek nagyobb tömegekben csak áradások után mutatkoznak, a mikor tehát a víz trágyázóanyagokkal telítődött a vízgyűjtőterületről. Ha az áradások elmaradnak, ezeknek a szervezeteknek a tömeges fejlődésére is hiába várunk. *A tápláló víz a fontos, nem a tófenék*. Ezt megállapítva, *Schiemenz* nem is tulajdonít valami különösebb jelentőséget a halastavak *téli kiszáritásának*. A gyakorlat valóban azt mutatja, hogy egyébként megfelelően gondozott tavak hozama, ha a lehalászás után azonnal újra meg is töltetnek, nem csökken. *Schiemenz* ezt úgy magyarázza, hogy a téli kiszáritással annyi haltáplálék pusztul el, hogy a kiszáritással járó javulás nem pótolja ezt a veszteséget.

Mindebből az következik, hogy a halasgazdaságokban okszerűen csakis a *vizet magát kell trágyázni*.

Az a kérdés már most, hogy hogyan és mivel? Élénk kísérletezés folyik e téren tudományos és gyakorlati irányban. A két irány között, sajnos, sokszor bizonyos ellentétek mutatkoznak. *Schiemenz* rámutat arra, hogy a kettőnek egymást támogatva kell dolgozni. Nem tartja helyeseknek a gyakorlatnak egyáltalán meg nem felelő kicsiny, egyenlő nagyságú tavakban való kísérletezést; az ott elért eredményekből általános érvényű következtetéseket levonni nem lehet. Sokkal helyesebb volna, ha gyakorlati tógazdaságokban végeznének ilyen kísérleteket kellő gyakorlati ismeretekkel is bíró halbiológusok vezetésével. Utal arra, hogy a haltáplálék fejlődése tekintetében minő rendkívüli nagy jelentősége van a tó külső alakulatának is; a fizikai viszonyokat nem szabad soha figyelmen kívül hagyni.

A dolog veleje az, hogy pl. pontyos tavaknál először azzal kell tisztában lennünk, hogy a különféle tavakban mely állatok adják a ponty legfőbb táplálékát; miből élnek maguk ezek az állatok, minő növények szolgáltatják végül az alapeleséget. Ezeknek a *növényeknek* a fejlődését kell előmozdítanunk a trágyázással; akkor lesz eljárásunk okszerű.

A mi már most a trágya anyagát illeti, vannak, a kiknek az a véleményük, hogy a hal, a ponty testét alkotó

anyagokat kell a vízbe vinni; mások ismét azt tartják, hogy a trágyázásnak nem kell ilyen közvetlennek lennie, hanem csak arra irányulnia, hogy az alsóbbrendű növényzet, az alaptáplálék fejlődését segítse elő, vagyis a trágyázóanyagok hasonlóak legyenek a mezőgazdaságban használt trágyázóanyagokhoz.

Schiemenz rámutat arra, hogy az első vélemény egészen téves alaphól indul ki. Nem csak az a fontos, hogy minő elemekből áll a hal teste, hanem az is, hogy azok az elemek a hal testében milyen kapcsolatban fordulnak elő. A hal nem is ezeket a vegyi elemeket eszi meg, hanem azokat először alsóbbrendű növényi és állati szervezetek dolgozzák fel alkalmas haltápláléknak; de eme feldolgozásközben igen sok vész el ezekből az anyagokból. Ugyszólván semmit se érünk tehát el, ha azokat közvetlenül adjuk a vízbe.

A másik nézetre vonatkozólag, hogy t. i. a növényzet fejlődését segítsük elő a trágyázással, olyan trágyázóanyagokkal, mint a minőket a mezőgazdaság használ, mindenekelőtt azt állapítja meg *Schiemenz*, hogy a ponty, a melynek tenyésztéséről elsősorban szó van, állatevő és pedig legfőképp a vízben élő nagyobb szervezeteket kedveli, különösen a jámbor szúnyog (*chironomus*) álczáit. Ha ebből nem kap eleget, akkor, persze, más állatokat is eszik, így a vízben lebegő alsóbbrendű állatokat (plankton), a melyek némely vízben óriási tömegekben fordulnak elő. Növényi táplálékot, magvakat is eszik ugyan, de csak *szükségből*. Ha tehát növényzetnek a trágyázásáról van szó, legfeljebb azok a parányi mikroszkopikus növények jöhetnek figyelembe, a melyek az alsóbbrendű állatvilág táplálékául szolgálnak s így közvetve válnak a pontynak javára.

Egyébként pedig, *Schiemenz* szerint, a pontyos tavak trágyázására vonatkozó kísérleteket céltudatosan egyelőre még azért nem lehet végezni, mert a *ponty táplálkozása még mindig nincs eléggé alaposan ki-kutatva*.

Nagyon vigyázni kell, ha tavainkat trágyázzuk, annak a megállapításánál, hogy mit írhatunk a trágyázás javára. Az eredményt ugyanis nagyon sok ellenőrizhetlen tényező befolyásolja. Éppen ez az oka, hogy ugyanazon anyagokkal más s más tavakban vagy más és más esztendőben nagyon különböző eredményeket érünk el. A ki helyesen akarja megítélni a víztrágyázás hatását, annak ezeket a tényezőket mind ismernie kell s ehhez nemcsak halbiologus, hanem *alaposan képzett* halbiologus kell, a kinek valami gyakorlati tapasztalata is van. Hogy a kísérletek a köz számára hasznosakká válhassanak, az elsősorban a kísérleteket végző egyéntől függ. Nem az a lényeg, hogy a kísérleteket hol végzik, hanem az, hogy ki végzi azokat.

Minden ilyen trágyázási kísérletnél a következő dolgok azok, a melyek pontos megfigyelését s pontos elkönyvelését kívánja *Schiemenz*:

1. Az illető tó pontos leírása, nagysága, alakja, mélysége, égtáj szerint való fekvése, vízfogó képessége, megtöltésének és lecsapolásának mikéntje.
2. A tápláló víznek és a tó vizének felső s alsó harmadában való vegyi minősége.
3. A meteorológiai viszonyok (hőmérsék, eső, nap-sütés, szél).
4. A vízi növényzet (vízfeletti, vízalatti, mikroszkopikus növényzet).
5. A fenéken élő állatok.
6. A parton és a növényzet között élő állatok.
7. A plankton s a parányi (törpe) plankton.
8. A baktériumok.

9. A halak növekedése.

10. A halak egészségi állapota.

11. A kallódás.

12. A trágyázás módja (miképp, mivel, mennyivel, milyen gyakran s mikor trágyáznak).

Egyáltalán nem elegendő az, ha pl. csak a trágyázást és az eredményt adja meg valaki, vagy pl. a vízben élő szervezetek közül csak a planktonra vonatkozólag gyűjt adatokat. De még az ilyen gyűjtésnél is nagyon körültekintőnek kell lennünk, hogy a helyzet igazi képét adjuk. Csak a nap ugyanazon órájában és ugyanolyan időjárás mellett vett próbákat lehet egymással összehasonlítani. Aztán a plankton egyáltalán nem egyenletesen oszlik meg a vízben, a tó egyes részeiben valószínűs felhők vannak belőle, máshol meg alig látni belőle valamit s így tovább.

Végül még arra figyelmeztet *Schiemenz* is, hogy trágyázásnak csak gondosan művelt tavakban van értelme, *olyanokban, a melyekben nem engedjük a növényzetet elhatalmasodni*. Ellenkező esetben a trágyázással csak a már amúgyis túlságos növényzet még bujább fejlődését segítjük elő.

Erre a dologra újra visszatér s bővebben is kifejti, a már elől említett előadásában. Hangsúlyozza, hogy a halasvíznek árnyéktól, a mennyire csak lehetséges, mentesnek kell lenni, mert a világosság a forrása minden életnek, a vízben lévőnek is. „A benőtt, árnyékos tóban a legjobb műtrágya sem használ már, ellenkezőleg: *csak fokozza még a bajt*.”

De a túlságos növényzet s itt nemcsak a vízfeletti, hanem a vízalatti növényzetről is beszél, azért is káros, mert időszakonként a víz oxigéntartalmát csökkenti. Tudvalevő ugyanis, hogy a növények nappal ugyan oxigént fejlesztenek, de éjjel viszont oxigént használnak fel. Adatai szerint, a mikor 25° C hőmérsékű nyílt vízben 4:502 köbcentiméter oxigént talált, fiatal gyékény között, a hol a víz 21:6° C, tehát hűvösebb volt, a mi oxigénfelvétel képességét csak fokozta, mindössze 1:041 köbcentimétert, vagyis 3:5 köbcentiméterrel kevesebbet állapított meg. *Trágyázás pedig nem járhat a kívánt eredménnyel, ha elegendő oxigén nincs a vízben*. Már csak azért sem, mellesleg megjegyezve, többek között, mert a halhullás könnyebben előáll ilyen tavakban. Mikor nyáron virágozik a víz, a szél behajtja a sok apró szervezetet a nád s káka közé; ott a sűrűségben aztán elrothad s az amúgy is csekély oxigént még jobban lecsökkenti, a mi az ott lévő halak fulladását idézi elő.

Őva int *Schiemenz* a vasas vízben való trágyázástól is. A vas is oxigént von el a vízből, a mikor a vas-oxidulból oxydhydrát lesz s így előidézheti a fent leírt bajokat.

* * *

Némely tekintetben talán túlzottak *Schiemenz* megállapításai. Így pl. az ellen, hogy a tófenéknek a tó jóságára ne legyen hatása, bizonyára minden gyakorlati tógazda ellene mond. A németek közül *Wanke* főerdész igen találóan jegyzi meg (*Fischerei Zeitung*. 1920. Nr. 19. Zu den Ausfühungen des Herrn Prof. Dr. *Schiemenz* Über das Einsetzen von Satzfishen und die Rolle des Teichbodens.), hogy miképp volna akkor magyarázható az a tagadhatlan tény, hogy az új tavak hozama, ha talajuk jó, az első években mindig a legnagyobb, aztán évről-évre csökken, habár a táplálóvíz mindig ugyanaz. De ha a tavat aztán, mondjuk, egy éven át szárazon tartjuk, a fenekét felszárítjuk, meg-

trágyázzuk, ismét elérhetjük az első évek hozamát. Általában azonban nagyon is megszívlelendő az intelme, hogy tógazdáink tavaik műtrágyázását csak a legnagyobb körültekintéssel végezzék s a természettudományos ellenőrzésről gondoskodjanak, mert különben céltudatos munka helyett csak sötétben tapogatódnak, a mit esetleg drágán kell megfizetniük.

Répassy Miklós

Újabb adatok a Zagyva felső folyásában élő halak ismeretéhez.

Egyízben már volt alkalmam a halászati szempontból még teljesen ismeretlen felső Zagyva halairól egyet-mást lapunkban közölni, de akkor csak egyetlenegy halfaj — a fejes domolykó — jutott kezeim közé *Nemti* községben (Kisterenyétől keletre 7 km.-nyire).

Az idei nyár jó részét ugyanott töltöttem, de most sokkal bővebb adatok birtokába jutottam egy ugyanott nyaraló szenvedélyes sporthorgász: dr. Kötsky Gábor rendőrtanácsos jóvoltából, a ki nem tudva előre a reá váró „halászterületről”, az ott még csak körülbelül 1—2 m. széles Zagyváról, nem hozott magával szerzőmöt, de csakhamar készített horgot valami csukótűből s aztán hajnaltól estig alig tett egyebet nyolcz napon át, mint a halakat fogdosta, még pedig olyan eredménnyel, a mely engem is meglepett. Csalétkül földigilisztát használt, melylyel nyolcz nap alatt körülbelül 200 halat fogott. Leggyakoribb faj a *fenékhjáró küllő* (*Gobio fluviatilis*) volt, az összes kifogott halaknak körülbelül 80%-a. Utána a *kövicsik* (*Nemachilus barbatulus*), a *fejes domolykó* (*Squalius cephalus*) következett. Akadt még két darab *sügér* (*Perca fluviatilis*), vagy öt darab *dévérkeszeg* (*Abramis brama*, apró példányok) is. A fejes domolykó olykor elég nagy (1/4 kilós) példányokban is akadt. A kifogott halakat mind pontosan meghatároztuk. *Kötsky dr.* eltávozása után a horgászást magam is megpróbáltam egy délelőtt. Három óra alatt kilencz küllőt és egy kövicsikot fogtam.

A Zagyva nem mindig ilyen jó halászterület. Úgy hiszem a sok nyári esőzés következtében lett azzá az idén. Gyakran alig van benne víz. Mégis értékesek szerintem ez adatok azért, mert legalább azt bizonyítják, hogy a Zagyvában is lehet halászni, igenis van benne sok hal, bár ezt a selypi és hatvani cukorgyárak szennyezése miatt a multban gyakran kétségbevonták. Ha nincs szennyezés és van elég víz, akkor a Tiszából felvonulnak a halak a Zagyvába egészen a felső folyásáig és szaporodnak is benne. Egész apró halivadékok is gyakran láttunk Nemtiben.

Dr. Unger Emil.

A gémfélék és a halászat.

Irta: Simonffy Gyula.

(Folytatás.)

A gémekeket egyébként nálunk nemcsak a köztudat, hanem a halászatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. is kártékonyoknak minősíti. Kifejezésre jut ez a törvény 26. §-ban, a mely szerint a halászatra jogosítottak, ha vadászati jogosítvánnyal nem is bírnak, löfegyver használata nélkül (tehát törrel stb.) elpusztíthatják a „gémekeket”; a vadászati terület tulajdonosának, esetleg bérlőjének tulajdonjoga azonban az elejtett gémekekre is kiterjed.

Hogy a törvény a „gémekek” összefoglaló neve alatt milyen fajtaikat ért, sem a törvény, sem a végrehajtási utasításból megállapítani nem lehet, ellenben némi vilá-

gosságot vet erre a kérdésre az 1912. évi 16,946. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet, a mely mint pusztulófélben lévő természeti ritkaságokat, védeni rendeli a nemes- és a kiskócsagot és a selyemgémeket.*)

Ezeket előrebocsátva, véleményemet most már a következőkben foglalhatom össze:

Kétségtelennek látszik, hogy a gémfélék közül a szürke- és vörösgém a halászatra nézve kártékony szárnyasok s mint ilyeneknek, a rendszeresen, a belterjesen kezelt (gondozott) természetes állóvizekben, de különösen a mesterségesen létesített s üzemben tartott tó-, illetve halgazdaságokban semmi helye, ennél fogva ilyen telepeken minden rendelkezésre álló eszközzel üldözendők, illetve pusztítandók. Hasonlóképpen pusztítandó az olyan fészkelő telepek helyén is, a melyek gondozott természetes állóvizek vagy rendszeresen kezelt halastógazdaságok közelében (mondjuk 50 km.-es sugarú körülbelül) fekszenek. A majdan megalkotandó új halászati törvénybe, vagy novellába, esetleg fel lehetne venni egy olyan rendelkezést, a mely ilyen gémtelepen a tulajdonost a gémekek irtására kötelezi, esetleg bizonyos körülmények fennforgása esetén a halászgazdaközönségnek tenné ezt lehetővé. Efféle védelmet a halászgazdaközönség méltán elvárhat: ha már a gémtelep gémei által okozott károkat nem téríti meg senki.

Véleményem szerint az irtással ennél tovább menni ezidőszerint szükségtelen. Nagy terjedelmű külterjesen, vagy sehogysem művelt, esetleg ezidőszerint még nem is művelhető álló- vagy különösen folyóvizek környékén a gém számbavehető károsításokat nem okoz, maga a halásznépség tudja ezt legjobban, a mely a legtöbb helyen rendszerint ügyet sem vet rájuk, sőt szívesen látja őket, mert a nagy pusztá vizeken, magányossága s munkájaközben elevenséget, -életet jelent számára. A viszonyok és a körülmények mérlegelése nélkül egyébként sem volna helyes az efféle nem egészen tisztázott, pro és contra vitatott kérdést egyoldalúlag eldönteni. Nézetem szerint hiba volna teljesen süket füllel hallgatni madár- és természetvédelmi köreink véleményét annál inkább mert népünk lelkületének egyik nemes vonása, hogy hajlik a természet, különösen a madarak szeretetére, merev anyagiasság és anyagelvűségből kényszerítő szükség nélkül, ott, ahol számba nem jövő anyagi kárról különben sem lehet szó, kár volna lelkük nemes tartalmát csökkenteni, a mire, mint erkölcsi tőkére, az életben úgyszólván nagy szükségünk van.

Madárvédelmi köreink természetesen a gémekek abszolút kímélete érdekében kardoskodnak s már hallottam olyan véleményt is, a mely a kócsagokra, üstökös és kanalas gémekekre a 16,946 1912. sz. F. M. rendeletben előírt kíméletet a vörös-, illetve a szürkegémekre is kiterjesztendőnek vélné.

Mi, magyar halászok, a mennyire be tudjuk látni, hogy az előbb említett rendeletről az abban felsorolt igazán ártatlan és pusztuló, szépséges madárfajok védelme érdekében szükség volt, annyira nem tudnánk belátni s nem tudnánk hozzájárulni, hogy ez a kímélet feltétel nélkül valamennyi gémfajra kiterjesztessék. A mi a vörös- és szürkegémeket illeti, törvényes abszolút kíméletokról szó sem lehet; a mit elfogadhatunk, az csupán abból állhat, hogy a mindenkori viszonyok legyenek döntők a gémekek feltételes és helyi kíméletére

*) A rendelet ezeken kívül védendőknek minősíti a batlát és a kanalas gémet is. Ezek azonban madártilag nem tartoznak a „gémekek” családjába — tehát értekezésünknek nem is tárgyai. V. ö. „Halászat” 1920. 5., 6. számát.

nézve s az a határ, a meddig álláspontunk s érdekünk sérelme nélkül elmehetünk, az azzal az elvi kijelentéssel határozható meg, hogy ezidőszert lemondunk arról, hogy a gémekek törvényes intézkedéssel, kivétel nélkül mindenütt irtandók legyenek. Ne kívánják tőlünk ornithologusaink a gémekek abszolút kímélését, mi sem kívánjuk tőlük, azok abszolút tűzzel-vassal való, kegyetlen pusztítását!*) Mint a hogy azt jelen gazdasági és kereskedelmi viszonyaink között talán még a közeljövőben is kívánni indokolatlan lenne!

Ha nem csalódom, a gémekek kérdésben ezidőszert ez volna a helyes és igazságos magyar álláspont!

(Folyt. köv.)

Régebbi jogesetek.

(Folytatás.)

XLIV.

Eljárási költségek csakis ítélet jogerőre emelkedése után szedhetők be.

Halászati kihágási ügyekben a felelősségi határidő nem három, hanem 15 nap. (62.618/1900. F. M. sz.)

XLV.

Pénzbírság nem változtatható át elzárásra.

A pénzbírság behajtása nemfizetés esetén közigazgatási úton foganatosítandó.

Hálók elkobzása, ha az a vádlott vagyoni állapotával arányban nem álló anyagi hátránnyal jár, mellőzendő.

„A . . . II-od fokú ítéletnek a fenti módon eszközölt módosítása abban találja indokát, hogy egyrészt a hivatkozott végrehajtási rendelet 22. §-a értelmében ki-rovandó pénzbírság behajtását, nemfizetés esetén, közigazgatási úton meg kell ugyan kísérlni, de az behajthatatlanság esetén elzárásra, megfelelő törvényes alap hiányában, nem változtatható át; másrészt, bár az 1878. évi V. t.-cz.-nek a kihágási esetekben is irányadó 61. §-a értelmében azon tárgyak, melyek a büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, elkobzás és a mennyiben pedig azok birtoklása, használása vagy terjesztése különben is tiltva van, egyúttal megsemmisítés tárgyát képezik, mindazonáltal a szóban levő s együttvéve állítólag 45 vég hosszú hálók törvénytelen-sége beigazolást nem nyervén, azok az imént hivatkozott törvényes rendelkezés szerint még elkoboztatásuk esetén sem lennének megsemmisíthetők; viszont a kérdéses hálók visszaadását azért rendeltem el, mert a jelen esetben a hálóknek előbb érintett tulajdonságán kívül figyelembe kell venni még azt is, hogy azoknak a kiszabott pénzbírságon felül való elkobzása esetén vádlott vagyoni állapotával arányban nem álló anyagi hátránnyal sújtott volna. A pénzbírság leszállítása az iratokhoz csatolt vagyoni bizonyítvány adataira való tekintettel történt. (Földm. min. 1900. évi 94,693. sz.)

XLVI.

Kihágási eljárásnál az ügyvédi képviselőt kötelező nem lévén, a felek képviselői költsége meg nem állapítható.

„Az ügyvédi képviselőt és a helyszíni szemle költségeinek megállapítására vonatkozó ítéleti részt hivatalból vizsgáltam fölül, mert kihágási eljárásnál az ügyvédi képviselőt nem kötelező, miért is ezen költségeket törölni kellett. (92.436/1900. F. M. sz.)

*) Mint a hogy fentebb láttuk, a német halászok, csaknem kivétel nélkül teszik.

XLVII.

Kézzelel való halfogáshoz is szükséges a halászszege.

„A másodfokú ítéletet büntető részében módosítani, a panaszlottakat a halászszegelel való fogásról szóló törvény 8., illetve 65. §-ának e) pontjára alapított kihágási vád s ennek büntetése alól fölmenteni kellett, mert a jelen esetben panaszlottakkal szemben az utóbb idézett szakasz e) pontja szerint minősülő kihágás tényálladéka egyáltalán meg nem állapítható; másrészt bár a halászszegelel való fogásról szóló törvény 8. §-a értelmében mindennemű halfogáshoz, tehát a kézzelel való halászszegelel is szükséges halászszegelel nélkül halászszegelel, mégis arra való tekintettel, hogy a halászszegelelre jogosított engedélye nélkül halászszegelel, emiatt a többször hivatkozott törvény 65. §-ának a) pontja alapján egyidejűleg elmarasztaltattak, a halászszegelel nélkül eszközölt halfogás miatt nevezettek ugyan ezen törvény 66. §-a szerint külön büntetni nem lehetett.*)

A pénzbüntetés leszállításánál általában figyelembe vétetett, hogy vádlottak csak apró halat és pusztá kézzel fogtak; mindazonáltal J. E.-t és M. J.-t, tekintettel arra, hogy halászszegelel miatt már büntetve voltak, most súlyosabban kellett büntetni. Viszont Sz. J. azon eljárása, hogy hamis nevet vallott, nem súlyosbító körülményt, hanem a halászszegelel törvény 65. §-ának d) pontjába ütköző kihágást képezvén, e miatt nevezettet külön marasztalni kellett“. (Földm. min. 1901. évi 22,625. sz.)

(Folyt. köv.)

VEGYESEK.

Az „eleveneket szülő“ angolna. Halászaikkal beszélgetve, többen akadtak közöttük, a kik azt állították, hogy az angolna a Dunában is szaporodik s kételkedve fogadták némelyek azt a kijelentésemet, hogy az angolna nemcsak a Dunában, de a Fekete-tengerben sem honos, hanem az itt, főként az Alsó-Dunán, aránylag elég gyakran fogott példányok eltévedt, esetleg valamely tógazdaságból való szökevények. Midőn kételkedésüket észrevettem, azt a kérdést intéztem hozzájuk, hogy láttak-e, fogtak-e már apró angolnaivadékokat a Dunában? A válasz tagadó volt, de még mindig nem győztem meg a kételkedőket, mert azt mondták rá, hogy az apró angolnát nem is lehetne kifogni, ha volna is, hiszen úgy csúszik mint a kígyó s ha kicsi, biztosan kiszökik a hálóból, mielőtt még felhúzzák azt a vízből. Az angolna szaporodása annyira különös, a lárvák rendkívül hosszú vándorlása az Óceánból az édesvizetekbe s az eközben való átalakulásuk olyan szinte csodálatos természeti tünemény,**) hogy az emberek inkább hajlandók hinni egyszerűbb magyarázatokban. Innen van az, hogy egy német halászbérlő diadallal küldött be a tavában fogott angolnából kiszedett 3—5 cm. hosszú gilisztákat, mint angolnaporontyokat, a nyugat-porosországi halászszegelel egyesületnek s egyben cikket a Fischerei-Zeitung szerkesztőjének (1919. évi. 324. l.), mint annak „bizonyítékát“, hogy az angolna az édesvizetekben is szaporodik és nem rak le ikrát, hanem „eleveneket szül“. Az Ascaris labiata (rokona az emberben is elég gyakran előforduló közönséges Ascaris lumbricoides nevű gilisztának) már többször adott okot ilyen tévedésre.

Dr. Unger Emil.

Állami halászszegelel iskola Csehországban. Amint értesültünk, a csehek Vodňanban állami halászszegelel iskolát nyitnak meg ez őszön s a megnyitással kapcsolatban szeptember 18-án és 19-én az ottani halászszegelel egyesület halászszegelel kongresszust rendez.

A sachsenhauseni tógazdasági kísérleti állomás megszűnése. A németek, tudvalevőleg, két nagy tógazdasági kísérleti telepet létesítettek; az egyiket Bajorországban, Weilenbachban (Weilheim mellett), a másikat pedig Porosországsban Sachsenhausben (Oranienburg mellett). (L. bővebben a „Halászszegelel“ 1913. évi 13. számában Répássy M.: Németországi tógazdasági kísérleti telepek.) A mint most híre jön, a sachsenhauseni telep, a melyet

*) Ez a törvénymagyarázat újabb, mint nem helytálló, elejtett. Az elsőfokú ítélet jó volt. (L. a „Halászszegelel“ 1917. évi 12. sz.-ban közölt „Jogesen“ c) pontját.) Szerk.

**) Lásd bőven: Legújabb adatok az édesvízi angolna élettrajzá-
nak ismeretéhez című közleményemet a „Halászszegelel“ XIV., 1913-
évi folyamában, 75—77. lap.

a mostanában elhunyt nagyfrú fiziológus, Zuntz tanár vezetett, az idén már kénytelen volt működését beszüntetni — vízhiány miatt.

A telepen különösen az utóbbi években műtrágyázási kísérleteket folytattak.

Ezeknek érdekében Schiemenz P., a Berlin melletti friedrichshageni állami halászati intézet igazgatója felhívást tett közzé a német szaklapokban, a melyben arra kéri a német tógazdákat, hogy adjanak módot a kísérleteknek gyakorlati viszonyok között való folytatására. Az intézet vállalkozik a kísérletek tudományos irányítására, ellenőrzésére s az eredmények feldolgozására.

Németországban megszüntették f. évi augusztus 1-vel a hal-ellátás birodalmi biztosságát. Ezentúl minden idevágó ügyet a földművelésügyi és élelmezési birodalmi minisztériumban intéznek, a hol a halászatnak külön osztályt szerveztek. Az ezzel kapcsolatban kiadott rendeletek szerint Németországba szabad bevinni mindenféle friss, élő vagy nem élő édesvízi halat, kivéve a pisztrángféle halakat (lazac stb.).

Tógazdaságok biztosítása. Érdekes eszmét vett fel egyik német szaklap (Fischer-Zeitung, 1920., Nr. 3.) cikkírója, azt nevezetesen, hogy a tógazdaságokat is lehetne a különböző károk ellen biztosítani, így pl. a halakat betegség vagy egyéb ok következtében való elhullás ellen, gátszakadás esetén az elkallódás ellen; de magukat az építményeket is lehetne biztosítani: gátakat, zsilipeket stb. árvizek vagy másfajta károkozások ellen. Cikkíró azonban igen egyszerűnek gondolja a kár megállapítását. Például halhullás esetén, azt mondja, a tógazda összefogdossa a víz tetején úszkáló halhullákat, leméri azokat s az ily módon hitelesen megállapított mennyiség után kapja a kárpótlást. Vagy gátszakadás esetén lehalászsa a tavat, megméri a bent maradt anyagot s abból megállapítja, hogy mennyi szabadult ki. Hát ilyen dolgokat esetleg meg lehet 1/2 holdas tavaknál csinálni, de nagyobbaknál már aligha. Éppen az itt, a kár nagyságának megállapításánál, előálló nehézségek miatt aligha lesz egyhamar valami a tógazdaságok biztosításából még — Németországban sem.

Hivatalos árjegyzés. A budapesti vásárcsarnoki igazgatóság hivatalos jelentéseiből kivehetőleg augusztus hónapban a jobb halak közül csak ponty került nagyban, élő s jegelt állapotban, eladásra 2500—7000 koronával métermázsnként, aztán balatoni keszeg jött még fel 800—1200 K árban.

A halak kicsinyben való árait az elmúlt hónapon az alábbi összeállítás mutatja 1 kg.-ra vonatkozólag fillérekben:

a) Édesvízi (élő) hal:	1920. augusztus 7.		1920. szeptember 3.	
	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon
Ponty, nagy	7000—9000	5000—8000	8000—10000	5000—8000
" kicsiny	5500—7000		6000—8000	
Harcsa, nagy	12000—12000	8000—10000	17000—12000	8000—10000
" kicsiny	12000—12000		10000—10000	
Csuka, nagy	10000—10000	4000—7000	—	4000—7000
" kicsiny	7600—8000		—	
Kárász	—	3500—4000	4500—7000	3500—5000
Czompó	—	4000—5000	—	4000—5000
Márna	6000—8000	—	—	—
Keszeg	—	2400—4000	—	2400—4000
Kecsge, nagy	—	10000—10000	—	10000—10000
" kicsiny	—	—	—	—
Apró, kevert hal	—	2000—4000	—	2000—4000

b) Édesvízi jegelt (nem élő) hal:

	1920. augusztus 7.		1920. szeptember 3.	
	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon	Vásár-csarnokokban	Nyílt piacon
Ponty, nagy	5500—6500	3000—6000	6000—8000	3000—6000
" kicsiny	3000—5000		3600—5000	
Harcsa, nagy	9500—17000	7000—10000	14000—16000	7000—8000
" kicsiny	7500—8000		8000—9000	
Csuka, nagy	7200—8000	4000—6000	7600—8000	4000—6000
" kicsiny	7500—7000		5200—6400	
Fogassüllő, dunai	8000—10000	5000—8000	7600—9000	5000—8000
I. Fogassüllő, balatoni nagy 3 kg. felül	14000—14000	—	9000—14000	—
II. Fogassüllő, balatoni nagy 2—3 kg.-os	12000—12000	—	8000—9000	—
II. Fogassüllő, balatoni kicsi 45 cm. h. feljebb	9000—9000	—	7000—8000	—
IV. Fogassüllő, balatoni kicsi 35 cm. h. feljebb	7000—8000	—	6000—6500	—
Keszeg, balatoni	1500—2500	1600—3000	1400—2500	1600—3000
Garda, balatoni	1500—1500	—	—	—
Kárász	2400—3000	2400—4000	2000—2500	2000—2400
Czompó	—	—	—	—
Márna	5000—8000	500—600	5000—6000	500—700
Keszeg	2000—3000	1600—3000	—	1400—2000

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Lapunk szerkesztősége f. évi szeptember hó 15-től kezdve a m. kir. földművelésügyi minisztérium központi épületében (V. Országház-tér 11. sz. II. em.) található. A lapra vonatkozó közleményeket kérjük tehát ezentúl erre a címre küldeni.

Győrvidéki Földművelők Egyesülete Győr. A „Győrvidéki Gazdasági Egyesület” lapunkat tiszteletpéldányként kapta; ugyanígy küldjük azt ezentúl az átalakult egyesületnek is.

S. A. Győr. Leveléből nem tudjuk tisztán megállapítani, hogy tulajdonképp miről van szó.

Ha törvényesen megalakult s jóváhagyott alapszabályokkal bíró horgászegyesület bérlet vizet a saját tagjai részére, természetes, hogy csak saját tagjait engedi ott horgászni. Azt, hogy az egyesület kiket vesz fel s hány tagot, azt az alapszabály határozza meg.

Egyébként a magyar kormányának az egyesülési és gyűlekezési jogról szóló 1919. évi szeptember hó 30-án kelt 5084/1919. M. E. számú rendelete a szükséges államrendészeti ellenőrzés hatályossága érdekében az egyesületi ügy egész kormányhatósági ellenőrzését a belügyminiszter úr hatáskörébe utalta. A mennyiben tehát a szóbanforgó sporthorgászó egyesület működése ellen van panasz, azzal a belügyminiszter úrhoz kell fordulnia. A panasznak természetesen csak akkor van értelme, ha az egyesület vezetősége, közgyűlése, valami alapszabályellenes dolgot művelt.

A lapot megindítottuk címére.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsa élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgőnyczím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

Őszi és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingaui pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründi 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorfiát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).